

kismus — der som bekendt er et symbolsk Skrift —, end man tidligere havde gjort. Det var noget, der allerede kom frem fra den Side i 40ernes Slutning; Grundtvig mente, at Dele af Luthers Katekismus, nemlig de 10 Bud, skulde udgaa; de var ikke længere passende for Kristne. I den Anledning var der, altsaa i 1854 og følgende Aar, en meget heftig Debat herhjemme, og som Deltager i denne Debat var der en bekendt Lægmand, nemlig Anders Larsen Gamborg. Han angreb Grundtvig som frafalden Lutheraner og bragte derved Grundtvig i en meget ubehagelig Situation, idet han mindede om, hvorledes Grundtvig selv i 1825 havde stillet sig. Da stillede Grundtvig sig nemlig overfor Datidens Rationalister saaledes, at han sagde, at de brød Præsteeden og havde ingen Ret til at være i Kirken, fordi de forkastede de symbolske Bøger. Nu sagde Gamborg: Det er netop det, I nu gør, og derfor maa I som ærlige Mænd gaa ud af Kirken og nedlægge jeres Embeder. Hvis man den Gang havde haft mindste Anelse om den Lærefrihed, det ærede Medlem Hr. Povlsen antager er indført, vilde det have været den letteste Sag af Verden at imødegaa dette Angreb. Men desværre vidste hverken Grundtvig eller Birkedal eller nogen af deres samtidige noget om, at der ved Grundlovens Indførelse var indført en saadan Forstaaelse af Præsteeden, saa der ikke var Tale om at være kommet i Strid med den. Tværtimod, de var i en meget uheldig Situation den Gang og erkendte, som nu ogsaa den højtærede Kirkeminister sagde, at eet er, hvad man ønsker, og et andet er, hvad der reelt eksisterer. De udtrykte, at de *ønskede* Forandringer; men de vovede ikke at paastaa, at der eksisterede en saadan Ordning i den danske Folkekirke, som foresvæver det ærede Medlem Hr. Povlsen. Men hvis han nu vil benytte Lejligheden her ved Behandlingen af disse kirkelige Lovforslag til at rejse Spørgsmaalet om Præsteløftet, vil jeg derved overfor stille mig ganske paa samme Maade, som naar det ærede Medlem Hr. Borgbjerg vilde rejse Frikirkespørgsmaalet og sige: Lad os dog holde os til det, der foreligger, og bøje os for, at man i det kirkelige Udvalg hverken fra Sønderjydernes Side eller fra vor Side har villet rejse disse Spørgsmaal.

Om Bispevalget er der fremkommet forskellige Bemærkninger, som jeg i og for sig fuldt ud kan slutte mig til; ogsaa jeg mener, at den foreslaaede Lov om Bispevalg er uheldig. Men vore Konklusioner deraf er rigtignok mærkelig forskellige. Det ærede Medlem Hr. Povlsen fremdrog som Vidnes-

byrd mod, at man skulde have denne nye Bispetype, som han kaldte det, hvad Kirkens ældste Historie lærte. Da de første Biskopper kom frem, var de Forretningsførere, som han benævnte dem; det ærede Medlem mente derfor, at ogsaa det nuværende Episkopat skulde opfatte sig som Folk, der kun havde administrativ Betydning og ikke andet. Jeg vil da gøre opmærksom paa, at det ærede Medlem Hr. Povlsens historiske Forudsætninger paa det Punkt aabenbart svigter, idet de Biskopper, man den Gang havde, netop blev valgt; og denne Ordning blev bibeholdt Aarhundreder igennem. Der var ikke Tale om andet end Valgbiskopper, og jeg kan forsikre det ærede Medlem Hr. Povlsen om, at disse fortrinsvis beskæftigede sig med Menighedernes aandelige Sager. De følte sig aldeles ikke som Departementschefer, hvad der ogsaa vilde have været vanskeligt for dem, da som bekendt den kristne Kirke var under Forfølgelse og ikke kunde paaregne den Statsinteresse, som det ærede Medlem Hr. Povlsen ønsker den. Jeg vil altsaa mene, at disse historiske Henvisninger fra det ærede Medlem er uden Betydning.

Det ærede Medlem Hr. Povlsen hentydede ogsaa til min Stilling i det saakaldte Udvalg for Forholdet mellem Staten og Kirken og søgte at — jeg vil ikke sige latterliggøre den, men i alt Fald at vise, at vi i § 20 i Forslaget havde foreslaaet en højst utiltalende og besynderlig Ordning for Folkekirkens Medlemmer, hvis de kom til at staa overfor den Situation, som det ærede Medlem Hr. Borgbjerg saa ivrigt ønskede, at man frigjorde den danske Folkekirke fra dens Forhold til Staten. Det var den Gang forudsat, at dette ikke skulde ske, uden at der var et stærkt udtalt Ønske derom fra Folket selv, og med Hensyn dertil mente vi, at naar $\frac{2}{3}$ af de folkekirkelige Sognemenigheder stemte for det, havde vi en saadan Baggrund. Dette kan jeg i og for sig godt opretholde den Dag i Dag; hvis virkelig $\frac{2}{3}$ af de folkekirkelige Sognemenigheder er ivrig stemt for Frikirken, skal jeg ikke modsætte mig denne Sags Fremme. Man foreslog saa videre den Bestemmelse, som man selvfølgelig maatte gøre af praktiske Grunde, at vi indtil videre betragtede de Medlemmer, som havde været i Folkekirken, som hørende til den nu frigjorte Folkekirke, nemlig indtil de selv meldte sig ud, og dette havde det ærede Medlem saa meget mod. Nu ved jeg nok, at det ærede Medlem er meget stærkt mod personlig Aktivitet med Hensyn til Kirkevalg — paa andre Valg-omraader tror jeg, det ærede Medlem har